

ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ

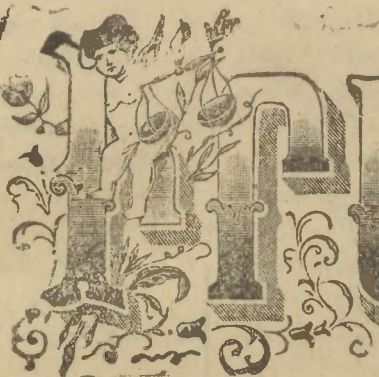
ՊՈՒԼԿԱՐԻԱ.
Տարեկան 8 Ֆր.
Վեցամսեայ 4 Ֆր.

ԱՐՏԱՍԱՀԻՄԱՆ
Տարեկան 10 Ֆր.
Վեցամսեայ 5 Ֆր.

ԱՄԵՐԻԿԱ
Տարեկան 2. Տօլ.
Վեցամսեայ 1. Տօլ.

ԿԱՆԻՍԻԿ

ԽԱՆՈՒՑՄԱՆ ՏՈՂԸ
20 ՄԵՆ.

ԼՐԱԳԻՐ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔՍԿԱՆ

ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԱՄԷՆ ՇԱԲԱԹ ՕՐԵՐ

rev. Père G. Kalemkarian Michitaris
tengasce № 4
Vienne

Rédaction du Journal

„Трагунъ“

Varna

Редакция на

Вѣстникъ

„Иправунъ“

Varna

Գրութիւնք եւ լին
տրութիւնք

ՏԽՈՒՐ ՏԱՐԵԼԻՑԻՆ ԱՌԹԻՒ

Այսօր երկրորդ տարին կը բո-
լորենք այն տխուր օրերուն յո-
րում ամբողջ կիլիկիան հայ ա-
րմաշի ողորդեցու ու քսան հա-
զարէ աւելի Հայեր խողխողուե-
ցան միմիայն հայ քրիստոնեայ
բլլաշունն եւ Օսմ. Սահմանադրու-
թեան չափազանց հաւատքը ընծա-
յած լինելուն համար:

Մեր այն բերաւոր նահատակ-
ներուն յիշատակը յարգած բլլա-
շուն համար՝ կարծէ որ ամէն տեղ
ուր որ բաւական թուով Հայեր
կը գտնուին հոգեհանգստեան ա-
րարողութիւններ կատարուին ու
ոգահանգեաներ սարքուին: Երբ
թէ՛ մեր բարոյական պարտակա-
նութիւններէ մին կատարած բլ-
լաշուն սրտի գոհունակութիւնը
կունենանք եւ թէ սրտագին վերջի-
շումով մը անդադարձած կըլ-
լանք դառն փորձառութեանց մեզ
տուած դասերուն:

Ատանայի ազէտը իր քստմնելի
հետեանքներով եկաւ անգամ մը
ալ հաստատել թէ թիւրք տիրա-
պետութեան տակ ապրող հայու-
թիւնը պէտք է վերապահութե-
ամբ վերաբերուի իսլամ տարրին
հետ ու միշտ թերահաւատ մնայ
անոր խոստումներուն, փոխա-
յանքներուն եւ ողջագործմե-
րուն հանդէպ: Համիտեան շրջա-
նի 300000 զոհերէն յետոյ, Սա-
մանադրութեան վերահսկումին
լեզուով ու գրչով հայերու շատ-
լուած եղբայրական գիրկը դիմա-
նումներէն ու գովեստներէն եթէ
գիտնովցած ու խաբուած չըլլա-
յինք, հաւանական պէս կիլիկիոյ
ազէտէն զերծ պիտի մնայինք:
Ժէօն-թիւրք բերաններէ թուած
հաւասարութեան եւ եղբայրութե-
ան շնթալից ազդակները յայն
պուլկար եւ հրեայ տարրերը վե-
րապահութեամբ ընդունած բլ-
լաշունն շնորհիւ զերծ մնացին
նոյնանման ազէտներէ:

Ատանայի ազէտին բուն հեղի-
նակը եթէ ժէօն թիւրք կառա-
վարութիւնը ինքն ալ չէր, գոնէ
կատարուածը իր ուզած բաներէն
մէկն էր: հայ տարրին տկարա-
ցումը Անատոլի մէջ՝ ահա այս

նպատակին է որ կը հետամտին
թուրքիոյ հին ու նոր վարչնե-
րը, եւ այդ նպատակը կիլիկիոյ
մէջ իրականացաւ: այն աղէտով:

Ոչ ինչ կար զտրամաշիք երբ
տեսանք թէ ազատարար բանա-
կի զինուորները մեծագոյն ջար-
դը եւ հայ թաղերու հրդեհ ու մը
իրենք կատարեցին, թէ նոյն
ազատարար բանակի սպանե-
րէն կազմուած պատերազմական
ատենները արդարութիւնը խա-
չը հանեցին: Թէ ժէօն թիւրք
վարչները Ասաֆը ազատ
ձգեցին եւ ոճրապետ Ատիլ պե-
յի պաշտօնը բարձրացուցին եւ այ-
սօր ալ կը տեսնենք, թէ էն վըս-
տահիլ ներկայացուած կուտակալ
ձէմալ պէյը հայ եկեղեցի մը
քանդել կուտայ թուրք խուժա-
նին, հայերուն նոր սարսափ մը
ազդելու եւ իսլամ խուժանին ա-
խորժակը նորէն սրելու յետին
մտքով: կը տեսնենք թէ վաս-
պուրականի մէջ հայ երեւելիներ
կը կոտորուին հայ աղիկներ կա-
ռուանքուն ու բռնի կիսլամացու-
ւին, նոր հողեր ու ազգային սե-
փականութիւններ կը գրաւուին եւ
այլն: Այս բոլորին մէջ ոչինչ կայ
զարմանալիք, երբ այլեւ գիտենք
ու համոզուած ենք թէ հին եւ նոր
թուրք վարչներուն նպատակն
է հայ տարրին տկարացումը Ա-
նատոլի մէջ: Այս ցաւալի հա-
մոզումը պէտք է որ այլեւս ամէն
հայ ուղեգիր մէջ տեղաւորուի:

Ահա այդ համոզման վրայ հիմ-
նուելով ամբողջ հայութիւնը,
պէտք է խորհի թէ ի՞նչ հարկ է
ընել մեր ազգային գոյութիւնը
պահպանելու համար: Այս հար-
ցումը պէտք է ընենք իրաւու-
ալ այս հարցին շուրջը պէտք է
դառնանք, լուծում մը, եւ մը
գտնելու համար:

Խնթը եղողը առաջ թող անցնի
եւ խոհական ճամբայ մը թող ցոյց
տայ հայ ազգին:

Յ. Պուրպիք

ՏԵՂԱԿԱՆ

Տեղւոյս թաղ. խորհրդին եւ ժո-
ղովուրդին միջև անցեալ տարի
ժազած ծանօթ խնդիրներուն
պատճառաւ Տ. Յ. Էնքիպարեանի
եւ թաղ. խորհրդոյ քարտուղար
Տ. Գր. Սիմոնեանի բացած դա-
տերը երեքշաբթի օր տեղւոյս
նահանգային դատարանի պատ-
ժական ճիւղին առջև տեսնուե-
լու համար կոչնագրեր ստացուած
էին:

Մեր ներքին աղտոյութիւննե-
րը օտարաց առջև այդ դատերուն
միջոցաւ պարզուելու անպատե-
հութիւնը որչափ որ ալ ասկէ ա-
ռաջ մեր եւ ուրիշներու կողմէ բա-
ցատրուած եւ համաձայնութեան
հրաւէր եղած էր, ապարդիւն մը-
նացած էին, որովհետեւ թաղ. խոր-
հուրդը ոչ միայն յամառած էր
գիտակցաբար ու անգիտակցաբար
զործած սխալներուն վրայ, այլ
օրէ օր բազմապատկած էր իր այդ
սխալներուն թիւը: Բայց այս ան-
գամ պատժական ատենի կոչնա-
գիրը յանցաւորներուն սրտին
սարսուռ աղղած եւ բամբակի պէս
կակուղցուցած է զիրենք: այնպէս
որ խորիւր թաղականներէն որք
եղբայրը եւ որք ֆալսօնի մէջ
տեղ դրած են՝ նիւթական հա-
տուցում ընելու խոտուտով հաչ-
տութիւն գոյացնելու համար:

Ուրախ ենք որ ի մեծաւսման-
բարձր ժամու դատապարտուելու
ու պատժուելու սարսափին տակ
գոնէ կրցած են սխալիւ: Մաթ-
դիկ որ պատուաւոր համաձայնու-
թեան մը գալ չէին գիշած ու
«դատարան դիմեցէք» պառագած
էին, այսօր նուաստացուցիչ պայ-
մաններով այսինքն հակառակ
կողմին գոհացում տալու խոստու-
մով դատը յետաձգել խնդրեցին:
Թաղականութեան փաստաբանը
երեքշաբթի օր դատարանէն խըն-
դրեց այսպէս «Այս դատը այսօր
ետ ձգուի, Մենք պիտի գոհացը-
նենք պահանջող կողմը երեք օրէն»:
Տ. Յ. Էնքիպարեան հաւանեցաւ
դատին յետաձգման, պայմանաւ
որ թաղականներէն բուն յանցա-
պարտները իրենց անձնական

քսակէն վճարեն աղղային սրն-
տուկին տրուած ֆիսկները եւ այլն:
Այսմ երկուստէք ընդունուած
է որ մինչև ապրիլ 15 երկու կող-
մէն ընտրուած 7 չէզոք ազգա-
յիններէ բաղկացեալ իրաւարար
ատենան մը քննէ խնդիրները եւ
յարմարագոյն տուգանքը սահմա-
նէ ամբաստանեալներուն:

Այս խնդրոյ մէջ Դաշնակցա-
կան կոմիտէն միջամտել փորձած
է, բայց մերժուած է: Իսկ նոյն
կոմիտէի կողմէ ներկայացող եր-
կու անձերուն կուտակեցական կամ
յեղափոխական հանգամանքը Տ.
Յ. Էնքիպարեան եւ Տ. ֆ. Հալաճ-
եան ծանրապէս արհամարհելով,
միայն իբր աղղային պարզ ան-
հատներ խօսակցելու հաղիւ հա-
ւանած են: Հրատարակելու հա-
մար մեզ յանձնուած է նոյն կո-
միտէին յոխորտագին ու ծիծաղե-
լի մէկ նամակի պարճէնը, զոր
զանց կընենք հրատարակել, թէ եւ
զայն մեծ քան քանակներով կար-
գացողներ խնդրած էին որ
հրատարակուի:

ՌՈՒՍ ՄԱՄՈՒԼԸ

ՆՐ

ՎԵՂ. ԿԱՅՈՂԻԿՈՍԸ

Թեւ յետադիմակաւ բայց ազդեցիկ
նովսէ Վախմիս Բուս օրաբերքը որ
կեսպաւստեանի հանգամանք ալ ու-
նի, «հայ եկեղեցւոյ շուրջը» վերնա-
գրով հետեւեալ յօդուածը գրած է:

Երբ երկու տարի առաջ Էջմիածնի
պատրիարքական դահլ վրա հաստա-
վեց նորեքս վախճանված Մատթէոս
Բզմբրեանը, նրա անցեալ շիտակ եւ
եռանդուն գործունէութեանը ծանօթ
անձինք կարծում էին, որ այդ օրից սկս-
ած հայոց եկեղեցւոյ գործերում կը
թափաւորէ գոնէ մի փոքր կարգ ու
կանոն: «Երկաթէ» պատրիարքին Յարս-
կոէ-Սէլոյում ջերմ եւ հիւրասէր ընդու-
նակութիւն ցոյց տրվելուց յետոյ, այդ
համոզմունքը դարձաւ ընդհանուր:
Բայց «խորհուրդ մարդկան, կամք
Աստուծոյ»:

Իզմիրեանի կարճատե կաթողիկոս
տութեան վերջում սկսեցին որոշ լու-
րեր հասնել Պատրիարք: Հայոց եկե-
ղեցւոյ նոր եւ ապօրէն քայլերի մասին:

եկեղեցու, որը ընկել էր նեղ-աղբյուր-
նական կուսակցութիւնների ազդեցու-
թեան ներքոյ: Հաւաստի աղսերներից
մեկը իմացանք հետեւեալը:

Հանգուցեալ կաթողիկոսի խիստ օ-
րինական գործողութիւնների և դի-
տաւորութիւնների մասին կատարած լի-
նել չէ կարող: Իսկ նրա դարձած զեղ-
ծումները օրէնքից և նոր օրինազան-
ցութիւնները, կատարել է նա բացա-
ռապէս ուսուցիչ լեզուն չիմանալուն
պատճառով:

Առաջին տեղն է բռնում, ի հարկէ,
այն, որ Իդիւրեանը ընդարձակեց
ծրականների իրաւունքները առաջնոր-
դների ընտրութեան գործում:

Օրէնքով, ընտրողական իրաւունքը
հայերի մէջ թոյլատրուած է Պատեր-
բուրքում և Մոսկովայում ստորին հո-
գեւորականութեան ընտրութեան ժա-
մանակ (ստրիւաւազ, դպիր):

Ապա օրէնքը թոյլատրում է երեց-
փոքրների ընտրութիւնը:

Իսկ 1903 թ. օգոստոսի 1-ի Բարձ-
րագլխոս հաստատուած ժամանակաւոր
կանոնները թոյլատրում են հայերին
ընտրել եկեղեցական և դպրոցական
հագաբարձուներ: Իդիւրեանը թոյլա-
տրեց ընտրողական սկզբունքը հայ-
լուսաւորչական ինքնին առաջնորդներ
նշանակելու ժամանակ բացի դրանից,
իրաւունք տուեց լեւոնական ժողովնե-
րին քննել առաջնորդների դէմ եղած
բողոքները:

Հայնացնելով ընտրողական սկզբուն-
քը եկեղեցու մէջ, նա նախապէս գո-
յութիւն ունեցող եկեղեցական օրգան-
ների - կոնստաբլների - նշանակու-
թիւնը, իսկ ծնականներին տալով ի-
րաւունք քննադատել առաջնորդների
արարքները, նա միջամտի եղաւ ի-
րան չը պատկանող շրջանին:

Բարեբաղդաւոր կաթողիկոսի այդ
երկու ապօրէն ակտերը չիրագործվելուն
կեանքի մէջ:

Ներքին գործերի մընիստրութիւնը
գտաւ նրա կարգադրութիւնները ա-
պօրինի և, կից չը լինել կաթողիկոսի
վաղաժամ մահը. այդ կարգադրութիւն
ները չէնց իր ձեռքով կը փոխվէին:

Ենթադրութեան եղաւ, որ այդ ակ-
տերը Իդիւրեանը կատարել է «Դաշ-
նակցութեան» ազդեցութեան ներքոյ:

Դա ճիշտ չէ. հաստատուած է ան
ուրախալի փաստը, որ այդ կուսակ-
ցութիւնը կարգից է իր ազդեցութիւ-
նը հայերի մէջ: Դրան մէջ միզուոր է

ինքն այդ կուսակցութիւնը, դուռ ազ-
գային կուսակցութիւնից, որպիսին նա
էր իր գործունէութեան սկզբում, դուռ-
նայով սօցիալիստական կուսակցու-
թիւն, նա կարգից իր նմայքը հայու-
թեան լայն շրջաններում: Իսկ հոգեւո-
րականութեան կողմից բացառական
վերաբերմունքը դէպի «Դաշնակցու-
թիւն», առաջ է եկել կուսակցութեան
յայտնի պահանջից, որ նա արեւ 1903 թ.
Էլմիածնի պատգամաւորական ժողո-
վում, այն է՝ յանձնել եկեղեցական
կառուածները աշխարհականների ձեռքը
Հայ գեղացիութիւնը դժգոհ էր կու-
սակցութիւնից այն համազանց մեծ տու-
քերի համար, որ այդ կուսակցութիւ-
նը հաւաքում էր նրանից յեղափոխու-
կան նպատակների համար: Բնական
է, որ այդպիսի պահանջներում Իդիւր-
եանը չէր կարող ընդ տալ կուսակ-
ցութեանը որ և է հովանաւորութիւն
և կամ օգտվել նրա խորհուրդներով:
Նրա բացառական վերաբերմունքը
դէպի «Դաշնակցութիւնը» չարտայայտ-
վեց մի առանձին կօնդակով, որով
փակեց եկեղեցիների դռները կուսակ-
ցական ժողովների առաջ:

Ապա թերթը մի քանի խօսք է ա-
սում և այն մասին, որ կաթողիկոսը
միջամտում էր նաև հայոց սինոդի
գործերին, մանաւանդ ամուսնալու-
ծական խնդիրներում:

Նովոկ Վոսմիայի սոյն յօդուածը չը
բոտարակելով «մեկնութիւններ աւե-
լորդ և» կըսէ Մեակ:

ԾՈՒՄԼԱՅԻ ՎԱՐՃԱՐԱՆԸ

ՊԱՏԵՍՈՒԱՆ ՄԸ

Տէր Յովնան Ա. ԲՆ. Մանդակունի:

Կ. Պոլիս հրատարակող «Ժամա-
նակի 1911 Մարտ 9/22-ի 738 թիւի
մէջ կը քննադատէր ազգ. վարժարանի
չուրջը դարձող խնդիրը, Ջերմբունք
և կամ ձեզի իսկ հաճելի եղանակով:

Ես, իբրև կրթ. գործով հետաքր-
քուող և մանաւանդ կրթ. գործիչ ու
միանգամայն խնդրոյն շատ մօտէն ծա-
նօթ, պարտք կը դնամ լուսարածել
այն կէտերը, որոնք մօթ թողուած
են Ջերմբունքէ, չեմ գիտեր ինչ նը-
կատուներով և այն կէտերը որոնց
մասին գէթ չէիք բարեհաճած ճշգրիտ

տեղեկութիւններ քաղել ու ըստ այնմ
հրատարակ հանել:

Ճշմարիտ է թէ Պաշտ. մարմինները
սխալ մի գործած են վերադարձ վարձե-
լով անհնաւ ծանօթ ամուսնիք, և սա-
կայն այդ սխալին մեղսակից են. նաև
կարգը մեզի պէս շատ զիջող լուս-
լացիներ որոնք քաջայերտ են պաշտ.
մարմինները, իրենց ընտրութեան մէջ,
յառաջիկային գուցէ անոնց քիչին խոն-
դալու նպատակով, թէև դառնաւ ևս
պաշտ. մարմնոյ անգամներ, որ յիշ-
եալ սխալ ընտրութեան համար չի լը-
լայով, նոյն իսկ ժողովարարն է մեկ-
նած են:

Նայի որ հայերէն լեզուն դադարած
չէր վարժարանէն Ջերմբունքը կրող
թուականին, որովհետեւ հայերէն լե-
զուի հայ ուսուցիչներէն մէկը Պր. Գ.
Եղեկեան (թրքահայտակ) այն տան
տակալին դադարած չէր պաշտօնէն: Ե-
թէ թոյլ տաք, ես պիտի ընեմ թէ, հի-
մա ալ հայերէն լեզուն ընդորովին վեր-
ցուած չէ վարժարանէն:

Օրէնքի այսօրուայ գործադրութիւնը
անհաշու քաղերու կը վերադառնայ չէ.
անգրտանալ կ'ուզէք Ռուսմուգի, Սի-
լիսարէի և հրեայ, թուրք վարժա-
րաններու մընիստի վիճակի ենթար-
կուած ըլլալը, ասկից 1-2 ամիս առաջ,
որոնց թոյլատրուած է միայն ներկայ
տարեշրջանի համար: Չէք ընդունիր
որ, կից ոչ այսօր, գուցէ վաղը, իս-
կապէս պիտի վերնայ հայերէն լեզուն
Պուլկարիոյ բոլոր հայ վարժարան-
ներէն կրթական օրէնքի 370 յօդուածի
արամադրութեան համաձայն, որուն
գործադրուիլը դժբաղդաբար շատ մօտ-
տէ: Հիմա թոյլ տուէք խնդրեմ հայե-
րէն լեզուն մեր վարժարաններէն հե-
ռաջնել չ'ուզող հայրենասէրներ, ինչ
միջոցներու դիմեցինք, ինչ գործերու
ձեռնարկեցինք, և ինչ վանքեր թա-
փեցինք մինչև այսօր, որոնք ինչևայ
պահանջին գոհուած տալու համար,
որը Դիմակեան սուրի պէս, տարին ե-
ր և մեր դիմուն վրայ կարծած ըլ-
լալով, ամեն վայրկեան վտանգ կը
սպառնայ և վերջապէս այսօր կը գոր-
ծադրուի. Պուլկարիոյ ընդհ. հայ վար-
ժարաններու համար:

Դպրոցական ներկայ տարեշրջանի
սկիզբը վարժարանը վերադառնաւ է
սկստ. Դին, կանուխէն պայմանաւո-
րուած Յակոբեան ամօրները, ոչ հա-
սած ըլլալուն համար, իսկ Ջ. Թաշ-
ճեան պաշտօնի կոչուած է Սեպտ. 19

ին, երբ նա պատրաստէր արդէն մեկ-
նելու թուրքիա, ուրկից պաշտօնի
հրաւերուած, պայմանաւորուած և հա-
նապարհի ծախս իսկ ստացած էր: Հե-
տեալոր սխալ է թէ, վարժարանի
նախորդ տարւոյ օգ ուսող զին տեղը
ժամանակ մը բաց մնացած է:

Վերոյիշեալ ամօրները, Ջ. Թաշ-
ճեանի հետ շատ հեշտ պիտի վարուէին,
եթէ Պր. Ա. Յակոբեան վարժարանիս
աւագ-ուսուցիչը հայերէն գիտնար, և
աղայոց հայերէն լեզուն սխալ չի սոր-
վեցնէր, և մանաւանդ աղայոց պէտք
եղած բարոյական կրթութիւնը տալու
կարող ըլլար, որուն չ'եղած պարագա-
յին Տիկ. Մուսա Յակոբեանի գրածը -
(Կը սպաննուի հայ մանկութեան ազա-
դան) - հաստատող վիճակի մէջ չի գրա-
նուէր վարժարանը: Դարձեալ, ինչ
վարժարանի մէջ գործուած զեղծում-
ները քողարկուէին: Եթէ ի հաշիւ Յա-
կոբեանի գրպանին ծախուած գրքերու,
մասնաւոր թուով մեկնել և այլնի չափ
և գոյութիւն չ'ունեցող անուանական
սանուց ընկերութեան հաշիւները Պր.
Յակոբեանէն ներկայացուած պարագա-
յին, թաշճեանը ստորագրէր իբրև ան-
բոյ հաշիւներ և արձանագրութիւն-
ները իբրև անեղծ բացատրութիւններ,
այդ ալ, այն տան միայն, երբ Յա-
կոբեան թերթերով կը քննադատուի ու-
նեղը մնալով, ուսուցչ. մարմնոյ պաշտ-
պանութեան կը դիմէ, անոնց ստորա-
գրութիւններով իր աղտը մաքրելու
համար: Թաշճեանը և իր պաշտօնա-
կիցները հաճելի պիտի ըլլային Յա-
կոբեանին, եթէ անոնց կարգ մը ճըշ-
մարտութիւնէ գտնու տեղեկութիւննե-
րով լեզուած և որուն հետեւեալով
վարժարանի գոգոյին անհրաժեշտ տես-
նուած «բոթօթօր» ստորագրէին,
և այլն այլն:

Հագաբարձութիւնը բոտ օրինի տեղ-
քանքի ենթարկուած է Տիկ. Յակոբեան,
վարժարանէն մէկ ամիս շարունակ և
Պր. Յակոբեան քանի մի օր բացակա-
լինուն համար, առանց հագաբարձու-
թեան տեղեկացնելու:

Ճշմարիտ է թէ Տէր և Տիկին Յա-
կոբեան Պուլկար Բնաբէթէօնի պաշ-
տօնատունը ուխտաւար դարձուցին
նոյն իսկ տարեշրջանի սկիզբէն, իրենց
բարի սովորութեան համաձայն, որոնց
համար ինչևայ պաշտօնատունները միշտ
ամենօրեայ այցելաւարներ եղած են ի-
րենց գտնուած քաղաքներուն մէջ,
ինչպէս Ռուսմուգ, Վառնա, Իսկ.

ՈՒՒԼԵԱՄ ՍՈՒՏ

ԻՆՉՊԵՍ ԿԵ ՀԱՂՈՐԴԱԿՑԻՆՔ

ՀԱՆԴԵՐՁԵԱԼ ԱՇԽԱՐՀԻ ՇԵՏ

Բ.
(Շար. նախորդ թիւէն)

Ես որոշեցի փորձել և հետեւեալ առաւոտուն նա-
խաճաչէն առաջ ձեռքս դրեց արգարե կարճ բայց
որոշ ծանօթագրութիւն մը: Երբ սեզեցի թղթակցու-
նոյն անձնաւորութիւնը ստուգել, ձեռքս գրեց:

«Հարցուր իրեն կը ինչ թէ ինչ է խօսած ինձի
վերջին անգամ Միւնիսթի մօտ մեր տեղակցութեանը
պահուում»:

Ես առարկեցի թէ այդ յայտնութիւնը իրական չ'է,
բայց ձեռքս կը յամուէր ինձի պնդելով թէ իւր ըն-
կերու հին պիտի ինչ զարն:

Միթէ ինք գրեց իսկապէս ասիկա: Այդ պարագա-
յին անկասկած նոյն ինք, Ժիւլիան է: Հոս այլևս
սխալ չ'կար:

—Ինչպէ՞ս, հարցուցի ես, միթէ իրեն հետ Մէնիսթ-
փախ մօտ եղած էք:

—Ո՛հ, յարեց նա, ճշմարիտ է այդ, դուք չ'էք
գիտեր: Ժիւլիան իր մահուանէ քիչ ժամանակ առաջ
Տիկին Վիկտորիա կը կոչէր Միւնիսթի և անոր հու-
ւիրած էր յունական միւնիսթի գեղունիին նկարովը
քանդակուած դարձուցնել: Անկէ վերջ Միւնիսթիէ զատ
ուրիշ անուն չ'էր տար անոր, և այն ինչ որ ձեր
ձեռքովը գրեց, հիմնական կէտերուն մէջ լինողն էր
համապատասխանէ այն պարագային, երբ մենք Մի-
նիսթիին հետ այցելեցինք Ժիւլիանի մահուան անկող-
նոյ մօտը:

Հոս ալ նոյն պէս փոքրիկ սխալ մը սպրդած է:
Միւնիսթիան եղած է եղեր Ժիւլիանի մօտ և ոչ թէ
Ժիւլիան Միւնիսթիան մօտը, բայց գրութեան մնացեալ
մասը ճիշդ է եղած: Այն տան ես առաջարկեցի
փորձել ընդունելու համար ուրիշ նամակներ ալ:
Ժիւլիանի բարեկամունիին նստաւ երկայն աթոռին
մէջ ծոյրը և ես միւսը: Երբ տրուեց բազմաթիւ նար-
ցու միտքով պատասխաններ ձեռքս գրեց, հարցուցի
Ժիւլիանի թէ իւր անձնաւորութիւնը ապացուցանելու
համար չ'իրնար արդե՞ք օգտուիլ իմ ձեռքէս և ին-
չեցնել իր ընկերուհոյն՝ իրենց ընդհանուր առօր-
եայ կեանքէն ինձի բոլորովին անօժանդէ պէս մը:
Ըսինք և իսկոյն գործադրեցինք:

Ձեռքս գրեց.

—Հարցուցի իրեն, կը յիշէ երբ երկուքնիս կը
ղրծնէինք և ինք ինչպիսի մէջըը վնասուեցաւ:

—Ասկից ալ լաւը չ'իրնար ըլլաւ նկատեցի ես:

Երբէք այդպիսի բան մը չ'եմ իմացած քեզ համար:

—Բայց Ժիւլիան, յարեց փորձիս մասնակցող ըն-
կերուհին, ինձի երբէք նմանօրինակ բան չ'է պատահած:

—Է՛ր, տեսա՞ր մի, գոնեցի ես զայրոյթով մը:
Ինչու կատակ կընէք: Ես խնդրեցի ձեզմէ պարգա-
պէս լիչեցնել միասին անցուցած կեանքի հազա-
րաւոր մօտ գէպքերէն մէկը, մինչդէռ դուք կը գրէք
այնպիսի բան մը որ երբեք չ'է պատահած:

Բայց ձեռքս անվրդով կերպով գրեց:

—«Ըսածս կատարեալ ճշմարտութիւն մ'է, անիկայ
մոռցեր է»:

—Լիտիկայ դիւրին է ըսիլ, յարեցի ես, կրնա՞ք
այդ իրողութիւնը աւելի ճշգրիտ կերպով լիչեցնել:

—«Անշուշտ», պատասխանեց նա:

—Կ'սպասեմ, ըսի, երբէ եղեր ոտիկա:

—«Եթէ տարի առաջ», պատասխանեց:

—Ո՛հ:

—Միթէ թորի մէջ, ինչո՞րք նախաճաշը:

—Ինչպէ՞ս պատասխանաւ այդ:

—«Շարժի՛ր օր մը երկուսիս տղօթէն երկուքնիս

կը վերադառնայինք: Ձիւն կը տեղար: Տիկին Պիւլի-

տան միտքեր, մայրի կը եղերը անոր ոտքը սահելով

ինչու և մէջքը վնասուեցաւ»:

Ես այդ գրուածը բարձրաձայն կարդացի: Ժիւլի-

եան, ընկերուհին գոչեց:

Ա՛հ, տես ինչ լաւ կ'ուզէ: Շոտ լաւ կը յիշեմ

այդ զէջը: Երկուքնիս օր ստի, ուսում եղայ անկողնոյ

Թաշնեան, Պուլկարիոյ մէջ 40 տարիէ ի վեր կը պաշտօնավարէ անընդհատ. և առաջին անգամ ըլլալով միայն այս տարի կը հարկադրուի շնորհիւ անուանակալին՝ Պր. Յակոբեանի, ինչեւթ ուխտաւարին այցելել, ինսպէքթօնէն ստացած հրաւերին վրայ, ինչպէս և միւս ուսուցիչներն ու Պաշտ. մարմինները կարգին, պէտք եղած բացատրութիւններն ու տեղեկութիւնները տալու համար, Բինսպէքթօնին առաջարկած հարցերու և խնդիրներու մասին:

Իրաւ է թէ Թաշնեան երեք շաբաթէ ի վեր զաւարտած է պաշտօնէն, ինչպէս և իր պաշտօնակիցներէն երկուքը, հպատակութեան խնդրոյ համար, այն ալ նախարարութեան կողմանէն ոչ թէ ինսպէքթօնի, և ոչ պատրուակով այլ օրէնքի գործադրութեան հետեւանքով, ինչ որ եղած է ինչպէս ըսի, Ռուսոնու գի. Սիլիստրէի և յետ մը հրեայ և թուրք վարժարաններու հանդէպ: Եւ այսպարագային, ինչպէս ամեն պաշտ. մարմին, նոյնպէս և մերինները (Շումալայի) նախարարութեան գիմած են արտօնութիւն ստանալու համար, թեր-քանակաւ ուսուցիչներու մինչև ներկայ տարեշրջանի վերջը պաշտօնավարութեան համար: Քիւրեմի գիմածը մասնաւորաբար մէկ զվարժուչի և համար չէր: Իսկ Յակոբեան զոյգը, ար-տաքսուած է վարժարանէն Պաշտ. մարմնոյն հանրութեան կողմանէ, որը իր խոշոր, խոշոր բանաւ որ պատճառ-ներն ունի, որոնք ներկայացուած են ուր որ պէտք է, և որոնք թերեւս յար-գելի ընթերցողներն ալ պիտի ծանոթանան:

Ըստ Ձ Բ կարծիքին, երբ Պաշտ. մարմիններու անշատ գիմումներն աւարդելն մնացին, չէրուք ինչո՞ւ հարկ եղած ազդու միջամտութիւնը չըլլէր, Դեռք որ ինքզինքնիւ «Օրբովիթէլին» իբրեւ առաջնորդական տեղապահ ներկայացնելով, ուզեցիք հպատակութեան պատճառով պաշտօնէն դադրած ուսուցիչները վարժարան առաջնորդել Զեր իսկ պատասխանատուութեան տակ-օրէնքը ոտնակոխ ընել ուղեով—որուն հետեւանքը իսկապէս աղէտալի պիտի ըլլար, եթէ ուսուցիչները համոզուե-լով ձեր խօսքերուն, հետեւէին ձեր խո-շոր սխալ քայլին: Կարող եմ յարցնել, ինչո՞ւ կամեցաք գիտակցօրէն հետեւցը-նել մեզի ձեր սխալ քայլին. ի հարկէ աննպատակ չէր:

Իսկ գալով որ վարձուած ուսուցիչ-

ներուն՝ մին ուսուցչուհի, ոչ պաշտո-նազուրկ է և ոչ պաշտօնակարօտ և Պաշտ. մարմինները ինսպէքթօնին հաճելի ըլլալու նկատուածով չէ որ այդ տեսակ ընտրութիւն մը ըրած են, ալ ի հարկէ ստիպեալ երբ այս միջոցին ան-կարելի էր հայ պաշտօնեանեաները գըտ-նել, օրէնքի համապատասխանող:

Եւ ինչո՞ւ կ'ուզէք ինքզինքները ու ընտրութիւնը հաճոյակատարութեան վերագրել, երբ երկու Պուլկարի տեղ, վերստին երկուք Պուլկար վարձու-ած է:

Տարբերութիւնը ո՞ւր կը գտնէք:

13 Մարտ 941 Զ. Թաշնեան
Շումալա:

ԱԶԳԱՅԻՆ

Պատր. Տեղապահը պատուիրա-կութեան մը հետ այցելութիւն տուաւ Պուլկարաց Էկզարքին: Ետտ օրալի կերպով տեսակցեցան երկու հոգեւոր պետերը: Էկզարքը յայտնեց թէ իր տեղաւորութիւնը գարմատիւ համար մտադրու-է ի մօտայ ճամբորդութիւն մը կա-տարել Անատոլիոյ երկաթուղիի գծին վրայ: Տեղապահ. Սը հրա-հանգ պիտի տայ Նիկամիտիոյ Աթ. Գարահիւսարի, Պիլէճիկի և Գոնիայի առաջնորդներուն, որ-պէսզի արժանաւոր պատիւն ըն-ծայեն Ս. Էկզարքին: Այստեղ միայնագործ այցելութեան պիտի երթայ Յիւզիւրքը մեր պատրիար-քաբան:

—Տեղապահ Սը պիտի խնդրէ եղբւր Ս. Էկզարքէն որ գրէ պուլ-կար քահանայներուն շնորհակա-նութիւնը իրենց գիմող հայերուն հպտագութիւն տալ: Բացառե-լով անոց հայ եկեղեցւոյ ուղ-ղափառութիւնը:

Ս. Տեղապահը դեպքաններուն ևս այցելութիւն տուած է Սի-նոկէ Էթ. Ազարեանի հետ: Ներ-քին գործոց նախարարին ալ եր-թալով տեսակցած է կարգ մը

առկա խնդիրներու մասին: Հա-սան Պէյլիի քանդուած եկեղե-ցիին վերաշինութեան գործին կարգադրութիւնը Առաջնայի կու-սակալին Պուլիս հասնելուն յետ-ձգուած է: Այսօր պիտի հասնի եղբւր:

—Վեհակաւ դադարեալ Ազգ. երեսփոխաններու տեղ նոր ընտ-րութիւնները սկսած են կատար-ուիլ Սիլիստրիոյ իր դադարեալ երեսփոխանները վերընտրած է. նոյնպէս Գահրէէն վերընտրուած է Տ. Վահան Թէքէեան, որուն նա խոդը պաշտօնավարութիւնը բար-ձրօրէն գնահատուած էր ազգին կողմէ:

—Ազգ. հիւանդանոցին ի նը-պատ տրուած նուագահանգէնը զուտ 10-10 ոսկի հասոյթ գոյացե-ր է: Առքայադուն իշխան Նէճիպ էթի և իսլամ բոճաւորներ ալ շերկայ գտնուե-ր են, որոնք զԼայանօք ունկնդրած են հայ բնիկ երգերուն, զորս երգած են Տէր Կոմիտաս վարդապետ և իր կազմակերպած խումբը: Իշխան Նէճիպ էթի հետեւալ օրը իր ապա-րաւքը հրաւիրած է վարդապետը և քանի մը երգեր կրկնել տա-լով իր սքանչացումը յայտնած է ու երգերուն թարգմանութիւնը խնդրած:

—Տ. Մուշէղ եպիսկոպոս Ամ-բիկայի մէջ իր այցելած բոլո-քաղաքներու ազգայիններու յով ջերմ ընդունելութիւն գտնալէն օգտուելով, մասնաճիւղեր կը կազ-մակերպէ Հայ. Արեւգ. Ընդհ. Միութեան, նորին Ս. Բազմութե-ան ճարտար լեզուն և անկեղծ շնորհը դիւթիլ տպաւորութիւն ին-մը կը ձգեն զինք ունկնդրողնե-րուն վրայ, որոնք չսփազանց կ'օգտուին անոր բարոյացուցիչ խօսքերէն ու խրատներէն:

—Ամբիկեան կառավար, ու-թիւնը կը փնտռէ Ղուկաս տէր Սահուէլեան անունով միակնի

հայ մը, որ գողութիւններ աւ-խարբարայթիւնէն թրած ըլ-լով շատ մը հարուստ վնաս-ուած է:

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Թ Ի Ա Պ Ա Ր Տ Ը

Հայ յեղափոխական կեանքէ յոյժ հե-տաքրքրաշարժ այս վէպին երկրորդ տպագրութիւնը ամբողջովին 1080 ՏԵ-ՍԱԻ ԻՐԱՆՈՒՆԵՐ տպարանէն Որոնք որ Ա. մասը ստացած էին, այժմ կրնան անմիջապէս ստանալ Բ. և Գ. մասերն ալ խմբագրութենէն: Կանխիկ զրկելով փոխարժէքը, Ամբողջ երեք մասերուն գինն է 4 ֆր. Տասը օրինակ ուղղո-ններուն 100ին 20 զեղչ:

«ԻՆՆԱՍՈՒՆ ԵՐԵՐ»

Պատմիչ «Ազգ» շաբաթաթերթի տը-պարանէն յոյս տեսաւ վերթօր հիւ-կոյի իննսուն երեք վէպը յաջող թարգմանութեամբ և մաքուր տպա-դրութեամբ:

Ստանալու համար գիմել Իրանուհի Խմբագրութեան: Գինն է 5 ֆր. կան-խիկ:

ՀԱՅ ՓԱՍՏԱՐԱՆ ՄԸ

Ի Վ Ա Ռ Ն Ա

Նախկին սպայ Տ. Սարգիս Գրիգորեան եւրոպական համալսարանի մէջ ի-րաւագիտութեան հետեւած և շրջանա-ւարտի վկայականը ստանալէ յետոյ ե-կած է իբր փաստաբան հաստատուիլ քաղաքին մէջ, Շումալայի քաղաքի քաղաքապետութեան շէնքին ետեւի կողմը:

Դատական գործոց մէջ ազգակցի մը պաշտպանութեան առաւելութիւնները ճանչցող ազգայինք թող զիմեն իրեն աւ քո՛ւ պիտի մնան:

Մ Շ Ա Կ

Քաղաքական եւ Դրական Օրաբեր-37 տարուան) բաժանորդագիրն է տարին 30 ֆր.: 120 զրչ. — Դիմել՝
Redaction du journal «MSCHAK»
TIFLIS (Caucase)

նոյ ծառայել: Ճանեցաւ կուսակ, բայց երբէք չ'էի գիտեր թէ մէջքս վնասուած էր:

Աւելորդ է երկարել այդպիսի օրինակներու շար-քը: Այդ ատեններուն սկսուած հաղորդակցութիւն-ները կը շարունակուին տասնեակիւք տարիներ: Ես տոյնեան հաւատարմած եմ Ժուլիայի անդիի աշխար-հի գոյութեանը և անոր ստուգութեանը որքան կը-նօջ կամ քոյս գոյութեանը այս աշխարհի մէջ:

Հոս խօսք կըլլայ մարմնային ձեւով կրկնակի երեւ-ալուն մահունը: Եւ առաջ տրուած խոստումը կատարուե-լու համար: Ինչպէս կը տեսնենք, այս խոստումը գործադրուած է զանազան նամակներու հաղորդակ-ցութեանը ձեւին տակ, որոնցմէ առաջինը, որ ինծի լաւ չ'իմեցաւ, կը յիշեցնէր՝ մտերմական յարաբե-րութիւններու սահմանին մէջ ընդունուած ընտանեկան անուանումները: Իսկ երկրորդը կը յիշատակէր մի-ջադէպ մը, որը սկիզբէն մոռցուած, բայց յետոյ իւր բոլոր մանրամասնութիւններովը վերջիշուած: Այդ նամակներուն ստացուիլը տեղի կ'ունենար ինձ-մէ զատ ուրիշ ոչ մէկ մեքիւլի միջնորդութեանը: Բնաւ նպատակ չ'ունիմ իրողութիւնները խեղաթիւ-րելու: Իմ պատմածներուս ճշմարտութեանը իբր ա-պացոյց պիտի աւելցնեմ թէ՛ առաջինը եւ տեւի թերահաւատ էի քան թէ հաւատացեալ մը, բայց ի-րողութիւնները կատարուեցան այնպէս ինչպէս աւե-լի վերը նկարագրեցի: Թող ոչ ոք զարմանայ, եթէ ինծի կը թուի թէ իսկապէս անդրադարձանեան աշ-

խարհի հետ հաղորդակցութեան մը սկսած եմ:

Գ.

Անոնք որ չ'են ցանկանար վերոյիշեալ իրողու-թիւնները կասկածելի նկատել ու ներքեւ գրածներս, պիտի ըսեն իւրովի թէ՛ հոս ողջերու միջև գտնուած հեռագրագրման սահմաններէ, զորս եղող ոչինչ կայ: Թող այդպէս եղած ըլլալ, եթէ ասով մէկտեղ իմ կարծիքի հակառակորդներս, անգիտակից հեռագ-րագրման ստուգ իրողութիւն մըլլալը հաւանական կը գտնեն: Ես նկատել պիտի տամ միայն թէ՛ նը-կարագրուած դէպքին մէջ այն որուն հասցէին ուղ-ղուած էր հեռագրագրմամբ հաղորդուած տեղեկու-թիւնները, բոլորովին մոռցած էր այդ կերպով իրեն յիշեցնել տրուած միջադէպը: Այսու հանդերձ, եթէ ընդունուի ողջերու անգիտակից հեռագրագրման են-թագրութիւնը, այն ատեն նոյն խորհրդածութիւնը կարելի է նաև ընդունելի համարել մոռեալներէն ստացուած գրեթէ բոլոր յայտնութիւններուն հա-մար ալ: Բայց կարգ մը յայտնութիւններ կան որոնք չ'են կրնար մեկնուիլ ողջերու միջև եղած գիտակցա-կան հեռագրագրումով: Կ'ուզեմ ակնարկել այն յայտ-նութիւնները, որոնք առնչութիւն չ'ունին անցեա-լին և ոչ ալ ներկային հետ, այլ գուշակել կուտան տակաւին տեղի չ'ունեցած մէկ կամ մի քանի պա-տահաներ:

Այն օրը երբ Ժուլիայ, ինչպէս վերը պատմեցի, տե-

ղեկութիւններ հաղորդեց՝ նա կանխագուշակել տուաւ կամ աւելի ճիշդը ընկերաբար զգուշացնել տուաւ որպէսզի ես կեցնէ իւր ընկերուհին յանձնառութիւն մը կնքելէ որ հնարաւորութիւն չ'պիտի ունենար զայն գործադրելու: Որովհետեւ որոշեալ վայրկեանին նա հարկադրուած պիտի ըլլար Անգլիայէ 3 հազար միլ հեռու գտնուիլ: Մանօթուհին այս ազդարարու-թիւնը ստանալով պարզապէս ծիծաղեցաւ ու չ'ու-զեց անոր կարեւորութիւն ընծայել: Այդ քանը երկու անգամ պատահեցաւ և իւրեքանչիւր անգամ կան-խագրագրումը ծիծաղով կը դիմաւորէր: Նա յանձնա-ռութիւններ առաւ իւր վրայ որոնք ի վերջոյ պար-տաւորուած եղաւ մերժել, որովհետեւ Ժուլիայի ազ-դարարութեանը համաձայն, ստիպուած էր հեռու ճամբորդութիւն մը կատարել:

Ահաւասիկ միւս իրողութիւնը:

Մի քանի տարի առաջ իմ մօտ կը ծառայէր կին մը որ իսկապէս նշանակելի յատկութիւններով կը փայլէր: Դժբաղդաբար խիստ ջգային բնաւորութիւն մ'ունէր և այդ պատճառով ալ առօրէութիւնը թան-գարուած էր: Ի վերջոյ այն աստիճան անհանդու-րելի դարձաւ որ Յունիար ամսոյ մէջ լրջօրէն կը խորհէր ճամբայ տալ և բաժնուիլ իրմէ:

Այդ միջոցին Ժուլիայ իմ ձեռքիս միջոցաւ գրեթ ինծի:

(Շարունակելի)

ՀԱՎԱՏԻՍԱԹ

ԹԻԻԻՐԻԻԼԻ

Եւսէն Բոսնիւնտան տօյալը թիւրք մէկալաւալընտան վերին թէկէկրաթ հալաւալաթընա պի նաեն, Արապար մէկգըլարընթ թէրքէ իչերէրէ չէքիւրէրէ Ի-միչ, ասքերէր օնլարըն մէկգը-լարընը խարապ իթմիչէր, Սա-նաա չէհրինաէ ասալիչ պէր քէ-մալ ըմրչ, Շէտիտ միւսաւտէմէր վուգու պուլմուչ ասըլար վէ առ-քէրէր պէյնիւտէ, Սինան բաշա թարաֆընտան կիտէն ասքերէր Սանաալա եւթիւմէլէրիտէ ու-մոմ հիւնուլա պաշաւաւազ ըմրչ:

Իւսա Եւսէն քէնտի թարաֆ, տարլարընը մազուպիյէթլէրի-նի կիւրէրէ պաշա գապիւլէր-րի ասիւր ըսեանա թէչվիգ իթ-մէկէ պաշաւալ:

Եւսէն միւսաւտէմէլէրէ պէրէ-նիւրիւր:

Սամանը ասքերէրիւնին Եւ-մէնտէ մազուպ օլտըլարընա տալիւր վերինիւր օլտն հալաւալի Սթանպուլ հիւքիւմէթի թէքիւր պիտէյոր, վէ աքսի օլարազ Իւսա Եւսէնըն ասաւարր օսմանը ասքերէրին մարիթէթի իլէ թա-րուար վէ մաշվ օլտնտըլար տէյոր:

Արնաւուտ րսեանը տէվա միտէյոր, էլրօթա տէվլէթլէրի Ալ-պանիտ անպալընա րէք տըգպթ կէօթէրիյորլար, Գաթրիւթի վէ թուչ թէք-ար ասըլարըն Ե-լիւն կէչիչ կէօրիւնիւր, պու չէհրիւրին Շքօտրա իլէ մուսա-պէրէսի քէսիլիչ տիւր, Ասըլար հիւնուլա տէվա միտէյորլար վէ մգտարը արթիյոր, Ասքերէ գար-չը գալկատա պուլընան Արնա-վուտլար 8000 քիչիտէն պիյաւտ օլտըլարըն Շքօտրա տան պիտէրի-լիյոր, Թօլգոս պալընան ասքեր-լէր Արարվուտլարտան ինաթէ օլտնմուչար տրու, Անատօլուտան Սթանպուլ եւթիւմէլէր րէտիթլէրին պիւր գըսմը վաքօրլար իլէ Ար-նաւուտլար կէօնտէրիւր:

Պէօյիւկ տէվլէթլէրին Շքօտրա գօնօլուլարը հէր կիւն Սթանպու-տաքի էլիւրէրէ թէկէկրաթլար վէրուպ, Արնաւուտլարըն անվա-լընը տէչէթլի կէօթէրիյոր-լար:

Կաթիւրի Արնաւուտլարըն մու-հօֆազաւը իչիւն Բրէքընտ Ե-պիսկոպոսը Վիէննալա կիտուպ, միւրաւաւթլար իթմէքտէ տիւր, Աստրիւտա տէվլէթի թիւրք վէ Գ. րաւազ սիւօրլարընա 160.000 ասքէր իթլարմըն տրու:

Բօւաւա գանաւթ հասըլ օլմուչ տարրի, Մալիսօրլարըն րսեան Աստրիւտա թէչվիքի իլէ վու-գուա կէչիւր տիւր, Աստրիւտա պու մէսէլէյէ միւտաթիւսի րօ-մա վէ Վիէննա հիւքիւմէթլէրի

պէյնիւտէ կէրկիւնիկ հուսուլա կէթիւրէնէք զան օլտնիւր:

Սթանպուլա շալի օլտըլար իւզէ, Պօլկար գօմիթա րէչիւ-լէրաւէն պազլար, խաւաւալ իլէ Չէրնօրլէվ Մօնթէնէկրօյս կիթ-միչ, Ա. Եւսէնա տարլարա արնա-միթ վէ պօլպա Եւսէնըն ու-սուլիւրի վէ իլմիւրի էօկրէթմէք իչիւն, Ասըլարըն էլիւնտէ քիւ-լիյէթլի տիւնաթիթ պուլուսըր ըմրչ:

Բուսիւնըն Պազու չէհրինտէ նէչը օլտնան թիւրք կալէթա-լարըն մաթպալարը րուս հիւ-քիւմէթի թարաֆընտան կիճէ վազթը պաւրլուպ, Եօլաւալար իճըր վէ էվրազլար զապթ օլտն-տըգտան սօրա՝ պիւթիւն մուհար-րիւրէր թուլթուլապ հապս օլ-տնմուչ տըլար:

Մաթպալարըն իթիւթ մէ-հիւրէնմիչ իսէտէ Էրթէսի կիւնիւ աչըլըն տըր, Ֆազաթ մուհարրիւրէր պէօյիւկ մահպու-հանէլէ աթըլընար տըր:

Սամանը Պուկար մէպուսը Բանչօ Տօրէվին մէկիւթի մէպու-սանտա չէթալարա վէ Պուկար-իւ րօլթիթիւրաւա գարչը սէօյ-լէմէսիւտէն տօլալը Սօֆիա կա-զէթալարը անը մուրթաւա թէս-միլէ իտէյորլար, Մէրգու միւնչօ Տէրէվին իմպարզ վէ թէչտիտա-միլ մէքթուպար գապու իթմիչ օլտըլարը Սթանպու կազէթա-լարը Եւսիւրլար:

Սթանպուլա պուլընան Գա-րաւալլարը քէսթէթի Աստրիւտա վաքօրը իլէ մէմէքթիւրիւնէ ալ-տէթ իթմիչլէր տիւր:

ՏԱԽԻԼԻՑԷ

Շէհրիմիլ Նաւաւաւազ զարթի-սի լէյիւլէրիւտէն Մ. Թէգօ Թէ-գուվ Վաւնա սանճաղընա մութէ-սաւթ (Աւրապիթէլ) նապ օլտն-մաշ տրու, Մուսաիլէյս պուլտան էվլէլ չէհրիւրէրէ պէլէտիլէ րէ-յիւլիկի տալի իտէրէք, Եւսպթը տիւրալէթ վէ մէհարէթ էլիւմէք-լէ, լէքէսիլ գալմըն տըր, Բէն-տիսի էն ասըլ Վաւնալ օլմագ-տան մաւաւա՝ Թիւրքէն՝ Բուճա Պրանսըլա վէ ինկիւրիլէ իսան-լարա աչիւն վէ միլէթաւալարմը զա հիւսնի թէվէտուհը օլտըլը կիպի, մուհաճիւրիկ սէնէսիւտէ քէնտիսի պէլէտիլէ րէչիւթի պու-լուսմաղլէ՝ մուհէճիւրիւրիմիլէ րէք չօգ սուհուլէթ վէ մուսվէնէթ կէօթէրմիչ վէ անչէրին մուհաֆազաւը իչիւն թէչ-քիլ օլտնան գօմիսիւնը մալա-սուսա րէյաւթէթ էլիւմիչ տիւր:

Հարպիլէ նազրըր ասքէր զապթլէրիւտէ վէ գօմանտանլա-րընտա պէօյիւկ պիւր թէպէտիւ-լաթ իճըրաւըն թարաֆուր իտէ-յոր:

Տէվլէ-Տօգրիչ Եւսէն չըմէն-տըքէր իւթթընը թէսիւթալմազ

իչիւն Սօֆիաւաւա պիւր գօմիսիւն կէլմիչ տիւր:

Կէլէն սէնէ Զար Թէրաւէն-տնտ հազրէթլէրիւնին Սթանպու-լա զիւրալէթլէրիւնէ մուգապէլէ օլմագ իւզրէ՝ Սթանպու տ. իւթ պու սէնէ Սօֆիալը պիւրալէթ իտէ-ճէկիւտէն՝ Սթանպու վէ Սօֆիա հիւքիւմէթլէրի պէյնիւտէ պու խաւաւաւա միւզէքէրէ պաշաւալ տըր:

Եւսէն ինիւթէրլէր Կազըն-տա Պուկարիւր կէզէնէլէր տիւր վէ օնտան սօնրա Պէօյիւկ Սօգրա-նիլէ ինիւթապաթընը կիւնիւ իւն օլտնաւազ րմըն:

Բուս նօվօէ Վաւնա կազէ-թաւը տէյորքի՝ Արնաւուտլարըն պու տէթալ Եւսէնըն Աստրիւ-րանըն թէչվիքի իլէ օլտուպ, Եւ-նի-Բալար սա՝ ճաղընը զապթ իթ-մէք իչիւն պիւր տօլապ տրու:

Աստրիւտա վէ Պուկարիւ պէյ-նիւտէ պոնսօլալար վէ իթ. ճ. րէթ վէ միւհրիւլէրի թէսիւթ իթմէք մէսէլէլէր հազրէնտա անտանմէլէր թաւիլիւմ էլէմէք իւ-չիւն միւզէքէրաթ պաշաւալ տըր:

Սօֆիաւաւա կիւնազիւ չա-կիւրալէրի Բուսիւրալ զիւրալէթ ի-տիլէնէքլէրիւտէն, Բուս շըմէն տըլէրիւրին պիլէթ Ֆիւրաթը 100 տէ 75 թէնգիլ օլտնաւազ ը-մըն:

Եւսէն գապիւնէնին գօլչու տէվ-լէթէրէ տօթանէ տալիւնաւա զը մազարար օլտըլը կիպի, Բու-մանիւս իլէ տալի մէքթէպիւր մէսէլէթի խաւաւաւա իթիւրալի հտօլը օլտնաւալըն Ս. Ֆիւա կազէ-թալարը Եւսիւրլար:

Բէօստէնէ վէ ի գրաթիւտէ Բուսիւրա հիւքիւմէթի թարա-ֆըլտան գաւաւմըլ օլտն պուլկա-մէքթէպիւրին պու իլիւրէրտէ աչըլտաւա գալար վէթիւթիչ, քէզա թուլթաթնտա Պուկար հիւքիւմէթի գաւալթարըր րու-մէն մէքթէպիւրին աչըլտաւա գա-րարկիւր տիւր:

Տիւն չէհրիւրի մահպուհա-ւէնին պաւաւը, թուլթ շտու վէ Մահպուլարտան պի թաղըլը ասման պիլիւտէ իչըրտէ Եւսէնա-լաւընը տէյիւ ֆէյրաւա պաշ-լաւընըլար իսէտէ, կրատօնա-չարնիկին տէր հալ էլէ օլտըլըր միւհսիւր թէտպիւրլէր սուլէտիւտէ պիւր խաւաւաւա թալէչ սէօյիւն-տիւր:

Էվլէթի կիւն րըգտըլ իւզէ-րիւտէ պէլէմէքտէ օլտն թէք պէկիւրի պիւր համալ արապուս-նըն պէկիւր Եւսէնտան կէչէն վալկօնլարտան իւրքէրէր քէնա ա գալմըլ վէ ֆըլըլար իլէ Եւսիւր արապաւըն իթ թէքթըլէկի պա-չա կիթմէսիւտէ՝ հէրնէ պաւաւա-ւաթ գուրթարմագ իչիւն չապա-լաւըլ իսէտէ՝ զապթ իտէլիւրա-արապա իւէ պէրապէր տէլիլէ տիւրիւր վէ պօղուլմուչ տըր:

ԹԻԻԻԻՐԻԻԼԻ

ՉԱԽԻԼԻՑԷ

Պուկար	Վալկօն 100 քիւր	15.50/16.65
Արապա 5 չիւրի		11.08
Արապա	Վալկօն 100 քիւր	12.
Արապա 5 չիւրի		7.09
Եւսիւր Եւսիւր	Վալկօն	10.25
« արապա		5.06
ՉԱԽԻԼԻՑԷ 100		11.50
« Արապա		6.90
ՅԱՍՈՒԼԻԱ 100 քիւր		24.25
ՏԱՐԸ 5 չիւրի		9.20
ՄԻՍԻՐ 100 քիւր		10.75
« արապա		7.82
ԱՐԱՊԱ		7.82
Ֆիւր 100 քիւր		13.25

ՊԱԳԱԼԻԷ

Վաւնա իւրապաւընտա պապալիլէ մալ		
Էլիւր պու կիւնիւր Ֆիւրաթը, պիլըն ֆը-րանք իլէ		
ԳԱՇՎԷ	2.65/2.75	
Շէքիւր Նիւմէ քէլլէ	88/95	
Շէքիւր քէսմէ սանտըլ	45.	
Բիւրիւն ճէնօլա չուլալը	45.50	
» Ինկիւրիլ	32.50	
» Բիւրիլ	53.	
» Ֆիւրիլ	44.	
ԿԱՇ Պաթուլ Սանըլը	9.20	
» Թարալ	6.04	
Չէքիւր Եւսիւր քիւր	1.80/2.40	
ԳՈՒՐՈՒ Իւլալ	83/90	
ԽՈՒՐՄԱ	40.47	
ԹՈՒ Զ Թուսուլ չուլալ	12. 20	
ԹՈՒ Զ Ֆիւրա	13.50	
Եւսիւրիւր	4.60	

ԾԱԽՈՒ ԳԻՐՔԵՐ

«Ի րաւաւն քի խմբադրա-տունէն կարելի է ստանալ Հետեւեալ գիրքերը:
ՂԱՐԻՊ ԱԽՊԷՐ գիւ 1. ֆր
ԱՂԱՏ ԵՐԳԱՐԱՆ » 1. »
ԹԻԱՊԱՏ Ա. հատոր » 1 20 »
ԽԻԱՊԱՏ Բ. » 2.80 »
ԿԱՐԱՐ ԶԱՄԱՆԻՑ » 1. »
ՊՈՒԼԻԱՐԱՅ ՊԱՏՄ. 50 ան.
ԻՐԱՆԻԱՆԻՅԻ հաւաքածոյ մէկ տարուանը 12 ֆր.
Սոյի գիրքէն ստանալու հա-մար պէտքէ արժէքը կ'սխիկ զրկել
Աւսուպի տասը օրինակ գնո-գիւ 20 առ 100 զեղլ կ'ըլլայ:

ՏԻՄԻԹՐ ՄԱՐԻՆՈՎ

ԲԱՐԻՉԵԱՆ ԱՆՈՒՇԱՎԱՃԱՆ

Ս. Զաւիկ առիւ պատրաստած ու քերտած ընկիւր անուեղիճներու ամեն տեսակը, անուեղից հաւիթ եւ այլն կը ծախս խիստ աման գներով:

խաղաղ
ՊԱՅՏԻՄԻԹՐ

«ԻՐԱՆԻԱՆԻՅԻ» Տպարանը կը պատրաստէ ամեն տեսակ տպագրա-կան գործեր այլ եւ այլ լեզուներէ:

Издатель: X Купчегант

Տպարան «Իրաւուսի Վաւնա